

Raadsvoorstel



Onderwerp Groninger water- en rioleringsplan 2020-2024

Steller/telnr. Anne Helbig/ 8892 Bijlagen 1

Classificatie	<input checked="" type="radio"/> Openbaar <input type="radio"/> Geheim	
	<input type="checkbox"/> Vertrouwelijk	
Portefeuillehouder	Chakor	Raadscommissie
Langetermijn agenda (LTA) Raad	LTA ja: <input checked="" type="checkbox"/> Maand 11 Jaar 2019	
	LTA nee: <input type="checkbox"/> Niet op LTA	

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit

- I. het Groninger Water- en Rioleringsplan (GWRP) 2020-2024 vast te stellen en in werking te laten treden per 1 januari 2020;
- II. de totale kosten voor de investeringsprojecten GWRP 2020-2024 te bepalen op 54,9 miljoen euro;
- III. de kapitaallasten te dekken uit de jaarlijkse opbrengsten 2020-2024 van de rioolheffing;
- IV. het college te verzoeken jaarlijks het geactualiseerde programma uit het GWRP 2020-2024 aan de raad voor te leggen;
- V. het college te verzoeken de nacalculatie van het GWRP 2020-2024 na afloop van de planperiode aan de raad voor te leggen;
- VI. voor 2020 een krediet beschikbaar te stellen van 8,7 miljoen euro (inclusief 1,1 miljoen euro geraamde afdracht BCF reserve) voor sanering rioolprogramma 2020;
- VII. de gemeentebegroting 2020 te wijzigen.

Samenvatting

Het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan (GWRP) van de gemeente Groningen voor de periode 2020-2024 omvat zowel de gemeentelijke watertaken als de rioleringszorg. Dit plan is het eerste integrale water- en rioleringsplan voor het gebied van de voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Het beheer van water en riolering is een wettelijke taak voor de gemeente. De centrale ambitie in de **omgevingsvisie 'The Next City'**, het versterken van de leefkwaliteit, geldt ook voor ons water- en rioleringsplan. We hebben deze ambitie uitgewerkt aan de hand van vier **kerntema's**: klimaatadaptatie, waterkwaliteit, ketenoptimalisatie en duurzaamheid.

B&W-besluit d.d.: 29-10-2019

Afgehandeld en naar archief

Paraaf

Datum

Aanleiding en doel

Het beheer van water en riolering is een wettelijke taak voor de gemeente. Als gemeente hebben we drie wettelijke zorgplichten: Het inzamelen en afvoeren van afvalwater, op grond van de Wet milieubeheer (Wm), het inzamelen en afvoeren van regenwater en het voorkomen van grondwateroverlast door overtollig grondwater af te voeren, beide op grond van de Waterwet.

In dit Groninger Water en Rioleringsplan(GWRP) staat het behoud en de versterking van een gezonde leefomgeving centraal. Riolering is en blijft een belangrijk middel voor het handhaven van een goede volksgezondheid en het voorkomen van de verspreiding van ziektes. De zorgplichten raken daarnaast aan diverse maatschappelijke ontwikkelingen zoals de opgave om CO₂ neutraal te worden en de noodzaak om adequaat om te gaan met klimaatverandering. We kiezen daarom voor vier **kerntema's** in dit GWRP: klimaatadaptatie, waterkwaliteit, ketenoptimalisatie en duurzaamheid.

Kader

De centrale ambitie uit de Next City geldt ook voor ons water- en rioleringsplan; het versterken van de **leefkwaliteit**. **Klimaatadaptatie is daarbij één van de belangrijke thema's**. Dit plan heeft daarom een sterke relatie met de klimaatagenda die in januari wordt behandeld in uw raad. Ook is er een sterke relatie met het groenplan dat begin volgend jaar aan uw raad wordt voorgelegd. Dit water- en rioleringsplan is het derde integrale Groninger Water- en Rioleringsplan sinds de gemeentelijke zorgplichten en watertaken opnieuw werden gedefinieerd in de Wet Gemeentelijke Watertaken en vervolgens in de Waterwet. Naast de inzameling van huishoudelijk afvalwater zijn er sindsdien ook zorgplichten voor grondwater en regenwater. Essentieel daarbij is dat voor deze twee zorgplichten een gedeelde verantwoordelijkheid bestaat, naast de gemeente zijn ook particulieren en bedrijven verantwoordelijk voor het omgaan met regenwater en **grondwater**. **Om deze wettelijke verantwoordelijkheid 'handen en voeten' te geven heeft uw raad op 28 maart 2012 de verordening afvoer hemelwater en grondwater vastgesteld**. Met deze verordening kan de gemeente gebieden aanwijzen waar regenwater niet op het riool geloosd mag worden. In 2012 was het omgaan met klimaatverandering al een belangrijke pijler onder het gemeentelijk water- en rioleringsbeleid, maar in 2019 is nog veel duidelijker wat klimaatverandering betekent in termen van wateroverlast. Daarom stellen we voor om de komende jaren op basis van de inzichten die de klimaatstresstesten ons hebben opgeleverd de verordening te actualiseren en hierin ook uitgangspunten op te nemen voor de hoeveelheid te verwerken neerslag in gebieden. Op 19 juni 2019 hebben we met uw raad een gesprek gehad over klimaatadaptatie en water en riolering. Het verslag van deze bijeenkomst vindt u als bijlage bij het plan en de conclusies zijn verwerkt in het plan.

Argumenten en afwegingen

Water en riolering is in de loop van de jaren een steeds integraler onderdeel geworden van de ruimtelijke ordening. Daarom hebben we het uitvoeringsprogramma van dit GWRP **opgezet rond een aantal thema's** waarbij het mogelijk is koppelkansen te benutten. Dit zorgt er weliswaar voor dat projecten complexer worden, maar het doet meer recht aan de praktijk en biedt mogelijkheden om klimaatadaptatie te verbinden met opgaven als energietransitie en wijkvernieuwing. Het plan is enerzijds opgebouwd rond de wettelijke zorgplichten en anderzijds rond de vier **kerntema's**.

De zorgplichten

De wettelijke zorgplichten zijn

1. het inzamelen en afvoeren van afvalwater, op grond van de Wet milieubeheer (Wm);
2. het inzamelen en afvoeren van regenwater, op grond van de Waterwet;
3. het voorkomen van grondwateroverlast door overtollig grondwater af te voeren.

Vanuit deze zorgplichten komen de volgende gemeentelijke watertaken voort:

- het inzamelen van het afvalwater dat in het bebouwd gebied is geproduceerd;
- het inzamelen van het regenwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding;

- het beperken van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de bestemming van de grond;
- het transporteren van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt;
- het beperken van ongewenste emissies naar oppervlaktewater, de bodem en het grondwater;
- het beperken van overlast voor de omgeving (in de brede zin van het woord).

Centraal instrument voor het uitvoeren van deze taken is het rioolstelsel. Riolerings wordt aangelegd om drie hoofdredenen: het beschermen van de volksgezondheid, het op peil houden van de kwaliteit van de leefomgeving en het beschermen van de bodem, het grondwater en het oppervlaktewater.

De kernthema's

Klimaatadaptatie:

Klimaatadaptatie gaat over de vraag hoe wij bij een veranderend klimaat ook in de toekomst een prettige leef- en werkomgeving kunnen behouden. Hitte, droogte en zwaardere buien zorgen potentieel voor steeds meer overlast en schade. In dit water- en rioleringsplan nemen we maatregelen om in beeld te krijgen welke delen van ons gebied kwetsbaar zijn en welke maatregelen we kunnen treffen om deze kwetsbaarheid te verminderen.

Waterkwaliteit:

Waterkwaliteit is een belangrijke factor voor de leefkwaliteit. Het gaat hierbij om de vraag of inwoners kunnen vertrouwen op de kwaliteit en de veiligheid van het water in hun woonomgeving. Waar en hoe kunnen inwoners het oppervlaktewater gebruiken zoals ze dat wensen? We hanteren hierbij waterfuncties waarmee getoetst kan worden of water voldoet aan de functies die we er aan toekennen.

Ketenoptimalisatie:

Met afvalwater van meer dan 200 duizend inwoners, dat wordt getransporteerd via ruim 1200 kilometer riool en een aantal gemalen naar de rioolwaterzuivering, is het van belang continu na te denken over optimalisatie van de afvalwaterketen. Samen met de waterschappen streven we naar meer kwaliteit, verminderen van kwetsbaarheid, lagere kosten en een lager energieverbruik.

Duurzaamheid:

In potentie bevat (afval)water veel energie, vooral in de vorm van warmte. We willen deze energie gaan benutten. Daarnaast bevat afvalwater veel stoffen zoals stikstof en fosfaat die kunnen worden benut, maar ook stoffen die we niet in het milieu willen zoals medicijnresten en microverontreinigingen. Samen met onze waterpartners, kennisinstellingen maar ook de inwoners en de bedrijven in de gemeente willen we werken aan een duurzamere waterketen en een duurzaam watersysteem.

Programma

Vanuit de zorgplichten en de **kernthema's is ook het programma opgebouwd**. In dit GWRP zijn de doelen en **kernthema's** vertaald naar een strategisch programma dat bestaat uit jaarlijks terugkerende (beheer- en onderhouds) werkzaamheden en een meerjarig investeringsprogramma. Het voorstel is om per jaar een vast investeringsbudget op te nemen dat gebaseerd is op het gemiddelde van het totale investeringsprogramma. Vervolgens wordt ieder jaar een concreet uitvoeringsprogramma opgesteld met een gedetailleerde kostenonderbouwing, dat past binnen het gestelde budget. Met deze werkwijze kan beter worden ingegaan op actuele ontwikkelingen. In het GWRP is in hoofdstuk 5 beschreven wat we gaan doen per kernthema.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

De inwoners van onze gemeente verwachten een water- en rioleringsstelsel waar zij op kunnen vertrouwen, dat is de basis. Tijdens het maken van dit plan is overleg geweest met onze waterpartners; de waterschappen en het waterbedrijf. Daarnaast zijn de ervaringen uit projecten in de afgelopen planperiode verwerkt in het nieuwe plan. Een ontwikkeling die de afgelopen vijf jaar een grote vlucht heeft genomen is wijkgericht werken. In verschillende varianten is burgerinitiatief en participatie ook mogelijk op het gebied van stedelijk waterbeheer. In gemeentelijke plannen willen we hier inhoud aan geven door vroegtijdig in gesprek te gaan met de omgeving zodat ideeën van inwoners en bedrijven

gemeentelijke plannen kunnen versterken. Tenslotte wordt er gericht gecommuniceerd over uitvoering van projecten. Een groot deel van gemeente Groningen is particulier terrein, dit gebied heeft veel invloed op de leefkwaliteit in de gemeente. Daarom stimuleren we inwoners en bedrijven hun tuinen en bedrijventerreinen groen in te richten. Verhard en verstenen leidt namelijk tot minder infiltratie in de bodem en meer afvoer naar de riolering en zorgt daarnaast voor opwarming. We hebben sinds 2009 een stimuleringsregeling voor groene daken, deze regeling blijft van kracht. Groene daken leveren namelijk een nuttige bijdrage aan het klimaat in het stedelijk gebied. Ze houden water vast, dempen de opwarming, produceren zuurstof en zorgen voor een verrijking van de biodiversiteit.

Waar mogelijk worden de werkzaamheden aan het rioolstelsel en andere watergerelateerde voorzieningen gecombineerd met andere werken aan de openbare ruimte. Dit drukt de kosten en beperkt de overlast voor de burgers en bedrijven. Het uitvoeringsprogramma van dit water- en rioleringsplan wordt integraal afgestemd binnen het programma stadsbeheer, waarmee deze werkzaamheden worden afgestemd met alle betrokken partijen die in de openbare ruimte werkzaamheden verrichten zoals waterschappen, nutsbedrijven en woningcorporaties en eigen gemeentelijke onderdelen.

Financiële consequenties

De opbrengsten uit de rioolheffing worden gebruikt voor de kosten van de rioleringszorg en de gemeentelijke watertaken. Deze taken zijn aanleg, vervanging, reparatie, onderhoud, renovatie en kwaliteitsverbetering van het riool voor andere voorzieningen die een bijdrage leveren aan het stedelijke watersysteem, het afkoppelen van afvoerend oppervlak en de inning van de rioolheffing. Aanleg van riolering voor stadsuitleg komt ten laste van de exploitatie van het betreffende plan.

Bij de rioolheffing is het uitgangspunt volledige kostendekking. In 2019 bedroeg de rioolheffing in **Groningen €151,-, in Ten Boer €203,- en in Haren ruim €224,-**. Voor de harmonisatie van de rioolheffing is onderzocht wat de verschillen en overeenkomsten van de drie rioolheffingen zijn. Belangrijkste verschil is de hoogte van het tarief en dat voormalig gemeente Haren naast een vast tarief (eigenaar) ook een gebruikersdeel kende in de rioolheffing voor grootverbruikers van drinkwater (huishoudens vielen hier dus buiten). Daarnaast werd in voormalige gemeente Groningen voor garageboxen ook een volledig riooltarief in rekening gebracht, werden garageboxen in voormalig gemeente Haren voor een laag tarief aangeslagen en kende gemeente Ten Boer geen heffing voor garageboxen. Uitgangspunt nu is één vast tarief te heffen, gebaseerd op een kostendekkende rioolheffingsberekening. De garageboxen worden niet apart aangeslagen. De keus om nu geen gedifferentieerd tarief voor te stellen heeft te maken met de tijd die gedegen onderzoek daarvoor vraagt, de grote verschillen die ten opzichte van 2019 zouden ontstaan, de grote kans op bezwaren en de administratieve last die dat met zich mee zou brengen. De vrijstelling van garageboxen en het laten vervallen van de Harense rioolheffing voor grootafvoerders leidt tot een inkomstenverlies van in totaal 476 duizend euro. In het voorgestelde tarief is hiermee rekening gehouden. Uw raad besluit over de hoogte van de rioolheffing tijdens de behandeling van de tarievennota.

Vanuit de klimaatadaptatie staan we voor nieuwe opgaven, naast de reguliere vervangingen en instandhouding van het water- en rioolsysteem. Dat zal een aanzienlijke stijging van de rioolheffing in de toekomst tot gevolg hebben. In de strategische klimaatagenda die in het eerste kwartaal van 2020 aan uw **raad wordt aangeboden zullen we u ook een aantal scenario's voor de lange termijn voorleggen. Tijdens het** gesprek over water en riolering en klimaatadaptatie tijdens de bijeenkomst van 19 juni gaf u ook aan hier behoefte aan te hebben. Om de stijging in de toekomst te beperken is de afgelopen jaren gebruik gemaakt van een voorziening riolering vervangingsinvesteringen. We willen deze lijn voortzetten, maar kiezen er – gezien de huidige financiële situatie – voor een kleiner bedrag te reserveren dan in voorgaande jaren (een dotatie van 1,1 miljoen euro in 2020). Daarmee denken we niet alleen aan de korte termijn maar dienen we ook de belangen van toekomstige generaties.

De rioolheffing voor 2020 is berekend op basis van de totale lasten en het aantal aansluitingen en komt **daarmee op €149,89**. Door synergie voordelen en het verlagen van het spaarbedrag voor de toekomst blijft het tarief hiermee ruim 14 euro lager dan het geïndexeerde gewogen gemiddelde van de drie voormalige gemeenten.

Jaarlijks wordt door uw raad een uitvoeringskrediet vastgesteld voor de investeringsmaatregelen aan de gemeentelijke riolering voor het eerstvolgende kalenderjaar. In het planjaar 2020 verwachten wij voor een bedrag van 8,656 miljoen euro aan investeringen in de bestaande riolering uit te voeren.

De kapitaallasten ten bedrage van € 255.000 van de investering van € 8,656 miljoen op basis van de annuïteiten afschrijvingsperiode van 55 jaar en een renteomslagpercentage van 1,9% worden gedekt uit de heffingen riolering 2020. Het investeringsprogramma voor 2020 is bijgevoegd in bijlage 4 van het GWRP. Voor de planperiode is in totaal een investeringsbudget nodig **van € 54,9 miljoen. Voor de periode 2021 tot en met 2024 is dat gemiddeld € 11,5 miljoen per jaar.**

Overige consequenties

Zoals reeds beschreven in dit voorstel is het opvangen en verwerken van regenwater en het aanpakken van klimaatopgaven niet alleen een taak van de (gemeentelijke) overheid. Ook de inwoners van de gemeente en bedrijven en instellingen zijn hiervoor medeverantwoordelijk. De eerder genoemde verordening afvoer hemelwater en grondwater is hierbij een belangrijk instrument. We zijn reeds gestart met projecten waarbij we samen met bedrijven investeren op particulier terrein om wateroverlast elders te voorkomen. Ook de subsidie voor groene daken is een voorbeeld van deze benadering. We verwachten dat projecten waarbij we als gemeente samen met bewoners en bedrijven werken aan het verbeteren van de leefkwaliteit en de klimaatbestendigheid van de gemeente vaker voor zullen komen en we zullen hierover met uw raad en de inwoners, bedrijven en instellingen van de gemeente actief communiceren.

Vervolg

We zullen uw raad jaarlijks vragen een deelkrediet voor het komende jaar beschikbaar te stellen, dit als onderdeel van het totale krediet dat nodig is om de investeringen de komende 5 jaar te kunnen uitvoeren. Het uitvoeringsprogramma is geen statisch geheel. De uitvoering van programmaonderdelen kunnen naar voren of naar achter worden geschoven. Dit is mede afhankelijk van vertragingen of versnellingen bij de afstemming tussen diverse partijen en de mogelijkheden om andere werken mee te laten liften. Tevens vindt jaarlijks bij de jaarrekening verantwoording in het financieel perspectief onderdeel investeringen en het overzicht investeringen.

Lange Termijn Agenda

Dit raadsvoorstel is aangekondigd op de LTA voor november 2019.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Koen Schuiling

Diana Starmans

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.